

شهید موریم در آخرین ساعات حیات خود در بیمارستان، با یکی از پزشکان چنین می گوید: «اگر هزار بار دیگر به دنیا بیایم باز هم همین راه را ادامه می دهم و هرگز پشیمان نیستم و...»

شهادت میان کلیمیان ایرانی

فرهنگ شهادت در نظر بسیاری از یهودیان متفاوت است. اما با رجوع به قرآن به مواردی برخورد می کنیم که در بین یهود، اسم خود را در فهرست بلند شهدا ثبت کرده اند (مثل ساحران فرعون) و این نشان می دهد در عقیده یهودیت واقعی ایمان به شهادت و گرمی داشتن شهید وجود داشته است.

در ایران، کلیمیان رفتاری متناسب با زیست بوم خود داشته اند. اگر بخواهیم سراغ نمونه های از شهدای کلیمی برویم، فریبرز موریم مثال خوبی است. شهید موریم در آخرین عملیات در نزدیکی بصره خدمت می کرد. وی در عملیات والفجر همچنان که به دیده بان توپخانه لشکر ۷۷ خراسان مشغول بود و تا قلب دشمن پیش رفته بود، سپس با نارنجکی که از سوی یکی از مزدوران صدام به طرف وی پرتاب گردید از ناحیه شکم بشدت مجروح شد و پس از ۱۰ روز، بستری در بیمارستان شیراز در تاریخ ۳۰ بهمن ماه سال ۱۳۶۱ به درجه رفیع شهادت نائل گردید. شهید موریم در آخرین ساعات حیات خود در بیمارستان، با یکی از پزشکان چنین می گوید: «اگر هزار بار دیگر به دنیا بیایم باز هم همین راه را ادامه می دهم و هرگز پشیمان نیستم و...»

فرهنگ شهادت در میان اقلیت های ایران

محمد مهدی اسلامی نویسنده و پژوهشگر

به کار رفته است. امروزه نیز نام «مارتیروس» و نام خانوادگی «مارتیروسیان» در میان ارمنیان فراوان است. با تحمیل جنگ به کشورمان از سوی عراق، روح ملی که بیانگر جوهره ذاتی ایرانیان است آشکار شد و در نتیجه آن وحدت بی نظیری شکل گرفت. اقصای مختلف مردم در کنار هم یک صف را تشکیل دادند و همچون بنیان مرصوص در مقابل تجاوز ایستادند. پیروان سایر ادیان نیز هم آفاق با قاطبه مردم چشم انداز دفع شر دشمن و آزادسازی مناطق اشغال شده توسط دشمن یعنی را پیش رو قرار داده و بدون لحظه ای درنگ و تردید به خیل مدافعان کشور پیوستند و با جانپای و نثار خون سهم خود را در دفاع از کیان نظام و تمامیت ارضی پرداختند. پیروان اقلیت های دینی با الهام از تعالیم دینی و روح ایرانی، رادردی ها و جانفشانی های بسیار از خود نشان دادند. نام شهدای اقلیت همچون آشوری، کلیمی، زرتشتی و ارمنی در میان شهدای دفاع مقدس دیده می شود که اغلب همراه با بیان حماسه هایی درباره آن ها است.

حضور مؤثر ارمنیان

مقام معظم رهبری ششم بهمن ۱۳۹۳ در دیدار نمایندگان اقلیت های مذهبی کشور به نمونه ای از این قبیل خاطرات پرداختند: «زمان جنگ هم من یادم است که عده ای از همین مسیحیان ارمنی آمدند اهواز؛ من در فرودگاه دیدم یک جماعتی نشسته اند، گفتم اینها چه کسانی هستند؟ گفتند اینها ارمنی اند، دارند می آیند جبهه برای کارهای صنعتی. ارامنه در کارهای صنعتی و فنی و ماشین و این چیزها مسلطند و برای کمک و خدمت آمدند؛ مرحوم چمران اینها را به کار گرفت. مبالغی اینها زحمت کشیدند، خدمت کردند، کار کردند و کسانی هم شهید شدند.»

شهید نمادین آشوریان

یکی از شهدای آشوری نیز «روبرت لازار» است. برادر او نقل می کند که وقتی وی در منطقه عملیاتی «میمک» مستقر بود، فرمانده اش پیام فرستاد به روبرت بگوید: «بیش از چند روز به پایان خدمت باقی نمانده و لازم نیست، اینجا بماند و می تواند به پشت خط بازگردد، لیکن وی نپذیرفت و پیغام فرستاد: تا آخرین روزی که اینجا هستم، این مسلسل مال من است و نمی گذارم تپه به دست عراقی ها بیفتد. همین کار را هم کرد و سرانجام جان خود را در این راه داد.»

یوسف آشوریان درباره او نقل می کند: «او هرگز اجازه پیش روی به دشمن را نمی داد و در بیشتر گشت های شناسایی و حتی رزمی جزو اولین نفرات داوطلب بود، حتی به خاطر استراحت بیشتر همزمان خود به جای آنها نگرهبانی در کمین و استراق سمع از دشمن را قبول می کرد و از عهد تمام مسئولیت های او گذار شده به خوبی

ایثار، شهید و شهادت اگرچه در اسلام براساس خلوص عقیده عمیق یافته است و تعابیری ویژه ای درباره جایگاه آن بیان شده است؛ اما اصل مفهوم شهادت مختص اسلام نیست و در لاتین با عبارت MARTYR و در لاتین با عبارت MARTYRDOM بیان می شود. زرمندگی و شهادت خاصه در میان ملل تحت ستم جهان فرهنگ شناخته شده ای است و کشته شدگان در جنگ، دفاع از حقوق انسان ها، آزادی یا راهی از جنگال طاغوت مقدس شمرده شده و به تجلیل و تکریم از آنها می پردازند. گذشت زمان مانع از یادبود یادمان های آنها نشده بلکه تلاش در مضبوط کردن حافظه تاریخی ملت ها، از اهداف جدی ملت ها و دولت های آنان محسوب می گردد. ریشه مارتیر (Martyr) به صورت مارتیروس (Martiros) از زبان یونانی وارد زبان ارمنی شده و از گذشته های دور در نامگذاری فرزندان پسر

بازسازی اسطوره ها در میان زرتشتیان

از جان گذشتگی و ایثار در راه هدف ها و ارزش های جامعه در فرهنگ و ادبیات و قلمروی پهلوانی و حماسی در ادبیات زرتشتیان سابقه ای به طول این آیین دارد، چه آنکه آنها مرگ پیامبر خود را بر اثر ترور و شهادت می دانند. آنها در جریان انقلاب اسلامی به بازسازی اسطوره های خود در عالم واقع کوشیدند.

نخستین شهید زرتشتی در دوران پرافتخار دفاع مقدس شهید کامران گنجی بود، متولد ۱۳۳۹ در تهران بود و در هفته سوم جنگ تحمیلی در منطقه عملیاتی سرپل ذهاب به شهادت رسید. زندگینامه آن شهید بزرگوار در قالب مجموعه کتاب های مادران به نام «تابنده» از سوی انتشارات روایت فتح به قلم حسین گلدوست منتشر شده است. مادر شهید می گوید: «یک نامه از میدان جنگ از کامران دارم که از سرپل ذهاب در لب مرز برایم فرستاده بود. در آن نوشته که شاهد چه وحشی گری هایی از سوی سربازان عراقی است. یک بیمارستان را بمباران کردند که بیشتر بیمارها و پرسنل آن کشته شدند. اینکه عراقی ها سرپل ذهاب را گرفته اند و سربازان ایرانی با تمام توان و قوا می جنگند تا عراقی ها را از خاک ایران بیرون کنند.»

چندی پس از شهادت کامران، یکی از همزمان او به در خانه مادرش رفته و گفته بود که پس از اصابت خمپاره به نزدیک کامرا، سرش را در بغل گرفتم، فقط او توانست بگوید به مادرم بگو نواخت نباشد.

شهادت دژ دفاعی ایران

اما فراتر از این ادیان، شهادت در نظر شیعه نقش یگانه و اهمیت زیادی دارد. امام حسین (ع) امام شهیدان است و باعث نقشی راهبردی و تاریخ ساز برای شیعیان شده است. شهید با مرگ خود در راه خدا از سؤال نکیر و منکر در قبر نجات پیدا می کند و از بزرگ نمی گذرد. زیباترین خانه در بهشت از آن شهید است و تمام گناهان شان آمرزیده می شود و نیازی به شفاعت پیامبر (ص) ندارند اما از همه آنها بالاتر، رویکرد شهادت طلبی آرمان گرایانه است؛ امری که ریشه آن در عاشورا است.

شاید از همین رو بود که مارتین کرامر، در همایش «تنسح، مقاومت و انقلاب» که آذر سال ۱۳۶۳ در دانشگاه تل آویو گفت: «الگوی حسین در براب الهام بخش انقلاب شد و اکنون در خدمت سیاست های دفاعی و توسعه ایران است.» او آنگاه به الگوگیری امام موسی صدر در این عرصه و نیز توسعه این مدل به شیعیان جنوب لبنان که صهیونیسم را معادل یزید می دانند اشاره می کند. از آن اعلام خطر که مصادف با اثرات تفکر حسینی بر دفاع ایران مقابل بعثی ها بود تا امروز، همچنان شهادت یک مفهوم پرخطر از منظر دشمنان انقلاب اسلامی است؛ مفهومی که حتی تلاش کردند با ساختن گروه هایی همچون داعش آن را لوث کنند.

برمی آمد؛ شهید روبرت لازار در دو عملیات شرکت کرد. عملیات آزادسازی یال ۲۷۰ در ادامه عملیات کربلای ۱ و همچنان جزو اولین گروه خط شکنان بود که توانستند با همت و بیاری خدا آن ارتفاع را که مشرف به دشت مهران بود از وجود دشمن پاک کنند به گونه ای که همیشه یاد و خاطره آن عملیات در ذهن همه نقش بسته است و همه از آن به نیکی یاد می کنند که چگونه در ایام عاشورای حسینی با فریادهای یا حسین گویان خود دشمن را تا کیلومترهای در خاک خود به عقب راندند.»

روبرت لازار

فریبرز موریم

کامران گنجی

از جان گذشتگی و ایثار در راه هدف ها و ارزش های جامعه در فرهنگ و ادبیات و قلمروی پهلوانی و حماسی در ادبیات زرتشتیان سابقه ای به طول این آیین دارد، چه آنکه آنها مرگ پیامبر خود را بر اثر ترور و شهادت می دانند. آنها در جریان انقلاب اسلامی به بازسازی اسطوره های خود در عالم واقع کوشیدند.